

Notitie Huishoudelijke Hulp 1

gemeente

SCHIERMONNIKOOG

Aanleiding

De afgelopen jaren is uit de jurisprudentie gebleken dat het noodzakelijk om het huidige beleid van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015), als het gaat om de Huishoudelijke Hulp, te wijzigen. Het gaat dan om de oude Huishoudelijke Hulp 1 (HH1) die nu niet meer door de gemeente wordt uitgevoerd. Huishoudelijke Hulp 2 (HH2) wordt nog wel door de gemeente uitgevoerd en daar zullen geen veranderingen in plaats vinden.

De Huishoudelijke Hulp is een verantwoordelijkheid van de gemeente als een inwoner zelf (of met behulp van het sociaal netwerk) niet meer in staat is om dit te doen.

Deze notitie richt zich alleen op het onderdeel HH 1, de reguliere schoonmaak van de woning.

Waar hebben we het over.

Bij HH is het uitgangspunt dat iedereen kan leven in een schoon huis. Daarbij maken we onderscheid tussen HH1: "het schoon houden van de woning" waarbij de inwoner zelf de regie heeft en HH2 waarbij de huishoudelijke hulp de inwoner helpt met het regie voeren op de huishoudelijke hulp en zorgt voor een schoon huis.

Een schoon huis betekent dat de volgende leefruimtes schoon gehouden worden:

- De woonkamer;
- De keuken;
- De slaapkamer;
- De badkamer;
- De gang;
- Het toilet.

Bij het bepalen of een inwoner in aanmerking komt voor HH op grond van de Wmo gelden de uitgangspunten zoals benoemd in het beleidsplan "samen leven, zorg voor elkaar" en de verordening Wmo 2015.

Korte terugblik

In september 2014 is, vooruitlopend op de Wmo 2015, besloten om per 1 januari 2015 de HH 1 onder te brengen in een (voorliggende) algemene voorziening te maken. Aanleiding hiervoor was de aankondiging dat er een bezuiniging op de HH zou plaatsvinden (ca. 30% van het totale budget). De algemene voorziening hield in dat inwoners zelf hun huishoudelijke hulp moesten regelen. De inwoners kopen zelf hun huishoudelijke hulp in bij een particuliere aanbieder of regelen het op een andere manier.

Voor inwoners, die deze ondersteuning wel nodig hebben, maar dit niet zelf kunnen betalen is een vangnetregeling via de bijzondere bijstand ontwikkeld.

Begin 2015 is besloten om hier een wijziging in aan te brengen. Redenen hiervoor waren een aantal uitspraken en de mogelijkheid om Huishoudelijk Hulp Toeslag (HHT) aan te vragen bij het rijk. De HHT was bedoeld om de werkgelegenheid in stand te houden en gemeenten hier financieel bij te ondersteunen. Door de bezuiniging op de huishoudelijke hulp en de manier waarop gemeenten daarmee omgingen, werd duidelijk dat veel huishoudelijke hulpen hun baan zouden verliezen of alleen nog maar als alfahulp aan de slag zouden kunnen. Door de huishoudelijke hulp om te zetten in een alfahulp constructie werden de arbeidsvoorwaarden voor de huishoudelijke hulpen behoorlijk slechter (geen recht op uitkering bij werkloosheid of ziekte, geen pensioenopbouw). Om te voorkomen dat de werkgelegenheid van de huishoudelijke hulpen verloren zou gaan is de HHT-regeling ingezet. Daarmee konden gemeenten de huishoudelijke hulp in stand houden.

De HHT-middelen zijn gebruikt om de (oude)-HH1 cliënten in de mogelijkheid te bieden om goedkoper huishoudelijke hulp in te kopen. Op die manier is deels voldaan aan de wettelijke verplichting om vanuit de Wmo huishoudelijke hulp te bieden.

Hierdoor zijn twee groepen ontstaan voor de inwoners met een (oude) HH1-indicatie:

1. de mensen die het niet zelf kunnen betalen en gebruik maken van de vangnetregeling en
2. de mensen die het zelf betalen en een lager bedrag betalen (€ 8,50 per uur) via de HHT-regeling.

De afspraken over de inzet van de HHT-regeling lopen tot 1 juli 2017.

In 2016 zijn er opnieuw uitspraken van de rechtbank geweest die aanleiding geven om het beleid opnieuw aan te passen.

De kern van de uitspraken is:

- huishoudelijke hulp een voorziening is die onder de Wmo valt en daarmee een gemeentelijke verantwoordelijkheid is;

- wanneer gebruik gemaakt wordt van een basisnorm in uren, deze objectief vastgesteld moet zijn door een onafhankelijke derde;
- de inwoner moet zekerheid hebben over wat van de toegekende huishoudelijke hulp verwacht mag worden.

Op het gebied van de Wmo wordt al meerdere jaren samengewerkt met de DDFK-gemeenten, ook op het gebied van de HH. De DDFK-gemeenten kiezen voor het oprichten van een algemene voorziening voor alle inwoners, met drie categorieën op basis waarvan de bijdrage per uur bepaald wordt. In februari 2017 is in de commissie Sociaal Domein hierover een voorlichting gegeven. Naar aanleiding van de voorlichting leek een algemene voorziening niet wenselijk gevonden te worden en daarom is gezocht naar een andere oplossing voor de HH1.

Doel.

Het doel van deze notitie is een toekomstbestendige vorm van HH realiseren. Uitgangspunt hierbij is de HH moet bijdrage aan de zelfredzaamheid en de mogelijkheid om te participeren voor de inwoner. Dit sluit aan bij de uitgangspunten zoals die zijn beschreven in het beleidsplan "samen leven, zorg voor elkaar" en de verordening Wmo 2015.

Mogelijkheden Huishoudelijk Hulp onder de Wmo.

De uitspraken uit 2016 hebben duidelijk gemaakt dat de huishoudelijke hulp onder de Wmo valt en daarmee een verantwoordelijkheid voor de gemeenten is. Dat betekent dat geen inkomenstoets mag plaatsvinden, waardoor de vergoeding via de bijzondere bijstand niet meer mogelijk is. Een inkomenstoets is onder de Wmo 2015 niet toegestaan.

Daarnaast is de HHT-regeling gestopt. Een klein deel van deze middelen is wel toegevoegd aan de Wmo-middelen is nu onderdeel van de in de gemeentebegroting geraamde algemene uitkering 2017. De werkwijze die vanaf 2015 gehanteerd wordt is mede gefinancierd vanuit de HHT-middelen en was daardoor ter overbrugging een goede oplossing. Maar deze werkwijze past niet binnen de Wmo 2015, gelet op de uitspraken van 2016.

Mogelijkheden:

1. Algemene voorziening
2. Resultaatgericht indiceren
3. Basisvoorziening (uren per jaar conform gemeente Utrecht)
4. Uren indicaties

1. Algemene voorziening

Een algemene voorziening is toegankelijk voor iedereen. Er vindt slechts een lichte toets plaats en er hoeft geen aanvraag bij de gemeente gedaan te worden.

De DDFK-gemeenten kiezen ervoor om een algemene voorziening op te richten. Dat betekent dat alle inwoners van die gemeenten gebruik kunnen maken van het aanbod HH uit de algemene voorziening. Hiervoor is geen indicatie van de gemeente nodig.

Om de algemene voorziening voor iedereen toegankelijk te maken wordt er gewerkt met verschillende bijdragen per uur. Afhankelijk van het inkomen betaald iemand € 2,00, € 7,50 of € 14,00 per uur. Het uurtarief van de aanbieders ligt hoger, het resterende bedrag wordt door de gemeente aangevuld.

Bij het bepalen van het uurtarief is rekening gehouden met de Code verantwoordelijk marktgedrag thuisondersteuning. Deze Code geeft aan welke minimale prijs betaald moet worden voor de huishoudelijke hulp. Daarnaast is op 1 juni een AMVB van kracht die aangeeft dat de gemeente verantwoordelijk is voor een verantwoorde prijs bij aanbestedingen. Deze AMVB is mede tot stand gekomen door de Code.

Hoe werkt het?

De inwoners kunnen zich melden bij de algemene voorziening en de aanbieders gaan in gesprek. Tijdens dit gesprek wordt bepaald wat er aan ondersteuning nodig is. Tevens wordt gevraagd naar het inkomen van de inwoner om te kunnen bepalen tot welke categorie de inwoner behoort en welk uurtarief er betaald dient te worden. De aanbieder heeft in het contact met de inwoner ook een signalerende rol. Als de inschatting is dat er meer nodig is dan vanuit de algemene voorziening geboden kan worden dan wordt de gemeente ingeschakeld. De gemeente beoordeelt dan of de inwoner voor een maatwerkvoorziening in aanmerking moet komen.

Ook de inwoner kan aangeven dat er meer nodig is en de gemeente verzoeken om een onderzoek te doen. Het onderzoek zal dan uitwijzen of de algemene voorziening volstaat of niet. Past goed binnen het gemeentelijk beleid.

Kanttekening hierbij is dat hiermee alle inwoners een beroep kunnen doen op de huishoudelijke hulp uit de algemene voorziening. Dat betekent dat ook inwoners die geen ondersteuning van de gemeente nodig hebben in het kader van de Wmo, op een goedkopere manier hun huishoudelijke hulp kunnen regelen. De gemeente neemt dan een deel van de kosten voor haar rekening, ook voor inwoners die dit niet nodig hebben of het op een andere manier kunnen regelen. De daadwerkelijke financiële consequenties hiervan zijn daardoor niet duidelijk.

Daarnaast is er geen contact meer met de gemeente nodig, waardoor de gemeente haar signaalfunctie mist. De inwoners die ondersteuning nodig hebben worden hierdoor pas in een later stadium bekend bij de gemeente en er kan niet preventief gereageerd worden op de ondersteuningsbehoefte.

2. *Resultaatgericht indiceren*

Het doel van resultaatgericht indiceren is dat er geen afspraken over uren gemaakt worden. Er wordt aangegeven welke activiteiten door de huishoudelijke hulp uitgevoerd moeten worden en wat het resultaat moet zijn. De aanbieder krijgt hiervoor een budget (vaak per 4 weken). Door flexibel om te gaan met de inzet van de huishoudelijke hulp kan de aanbieder bij de één wat meer inzetten en bij de ander wat minder. Uitkomst moet in alle gevallen het te behalen resultaat zijn: een schoon huis.

Hoe werkt het?

De gemeente maakt met de aanbieder afspraken over het te behalen resultaat en het bijbehorende budget. De inwoner meldt zich bij de gemeente, als er een indicatie komt voor huishoudelijke hulp wordt de inwoner aangemeld bij de aanbieder. De aanbieder neemt contact op met de inwoner en samen maken ze een plan over hoe het resultaat behaald gaat worden. Hierbij is de tijd die ingezet wordt niet leidend en niet altijd gelijk, de uit te voeren activiteiten zijn leidend.

3. *Basisvoorziening*

De gemeente Utrecht is begonnen met een basisvoorziening. Naast deze basisvoorziening zijn er maatwerkmodules voor inwoners die meer dan de basisvoorziening nodig hebben.

Hierbij werd een aantal (78) uren per jaar toegekend. De inwoner en de huishoudelijke hulp bepalen zelf wat wanneer gebeurt.

Een afgeleide van het resultaatgericht indiceren. Met als eindresultaat een schoon huis.

De rechtbank heeft geconcludeerd dat dit zo niet kan (dit is één van de uitspraken uit 2016), omdat niet duidelijk is welk normenkader gebruikt is en of met de beschikbaar gestelde uren het resultaat behaald kan worden. De gemeente Utrecht heeft daarop een onderzoek laten doen. De uitkomsten van het onderzoek zijn dat bij een gemiddelde gemeente en een gemiddeld huishouden 104,9 uur (is gemiddeld 2 uur per week) per jaar voldoende moet zijn om het resultaat een schoon huis te kunnen behalen.

Hoe werkt het?

De gemeente maakt met de aanbieder afspraken over het te behalen resultaat en het bijbehorende budget. De inwoner meldt zich bij de gemeente dan wordt beoordeeld of de inwoner in aanmerking komt voor huishoudelijke hulp. Tevens wordt bepaald of maatwerkmodules nodig zijn. De inwoner wordt aangemeld bij de aanbieder. De aanbieder neemt contact op met de inwoner en samen maken ze een plan over hoe het resultaat behaald gaat worden. Hierbij is de tijd die ingezet wordt niet leidend en niet altijd gelijk, de uit te voeren activiteiten zijn leidend.

4. *Indiceren op uren*

Bij het indiceren op uren wordt uitgegaan van het protocol dat al jaren door het CIZ gebruikt worden. Dit protocol wordt door de rechtbank gezien als een geaccepteerd normenkader. Hiermee kunnen de uren die nodig zijn bepaald worden. Voor HH2 gebeurt het op deze wijze.

Voor- en nadelen

Voorziening	Voordelen	Nadelen
Algemene voorziening	<ul style="list-style-type: none">• geen aanvraag bij de gemeente nodig• voor iedereen toegankelijk• lichte toets• bijdrage op basis van inkomen• eigen regie (sluit aan bij de inzet van eigen kracht)	<ul style="list-style-type: none">• kosten niet inzichtelijk• voor iedereen toegankelijk niet gekoppeld aan noodzaak)• bijdrage op basis van inkomen (wordt geen rekening gehouden met stapeling van kosten)• gemeente mist haar signaalfunctie
Resultaatgericht indiceren	<ul style="list-style-type: none">• geen afspraak over uren en specifieke inzet• eigen regie (sluit aan bij de inzet van eigen kracht)• kosten zijn redelijk inzichtelijk	<ul style="list-style-type: none">• veel onduidelijkheid over hoe de resultaten onderbouwt moeten worden
Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none">• aantal uren per jaar is duidelijk maar de inzet niet• eigen regie• uitbreiden met maatwerkmodules mogelijk• kosten redelijk inzichtelijk	<ul style="list-style-type: none">• vaststellen van de uren is nog niet getoetst door de rechtbank
Indiceren op uren	<ul style="list-style-type: none">• uren duidelijk (vastgelegd)• inzet duidelijk (vastgelegd)• kosten redelijk inzichtelijk	<ul style="list-style-type: none">• geen regie bij de inwoner of de huishoudelijke hulp (uren plus inzet ligt vast)

Conclusie.

Gelet op het voorgaande zijn er meerdere mogelijkheden om invulling te geven aan de HH. Van de vier alternatieven zijn twee nog onduidelijk als het gaat over de vaststelling van de werkzaamheden op basis van resultaat en heeft de gemeenteraad aangegeven geen voorkeur te hebben voor een algemene voorziening.

Om te voorkomen dat er op korte termijn weer wijzigingen plaats moeten vinden heeft het de voorkeur om variant 4 te kiezen, indiceren op uren.

Het indiceren op uren is niet een vernieuwende manier van werken maar wel een duidelijke. Voor alle partijen is het duidelijk wat er verwacht mag worden of geleverd moet worden. Ook zijn de kosten goed inzichtelijk, het is duidelijk hoeveel uur geïndiceerd is en welk uurtarief daarbij hoort.

De enige onduidelijkheid is de toe- of afname van het aantal uren in de loop van het jaar en de toe- of afname van het aantal gebruikers. Dit laatste geldt voor alle hiervoor benoemde varianten.

Financiële consequenties

Op dit moment maken geen inwoners gebruik van de vangnetregeling via de bijzondere bijstand en 15 inwoners van de HHT-regeling.

Hier staan de volgende kosten tegenover (uitgaven 2016):

- inzet vangnetregeling: € 0
- inzet HHT-regeling: € 30.348 (= ca. 1630 uur; gebaseerd op het tarief € 18,60)

Daarnaast zijn er nog de inwoners die een indicatie HH2 hebben, dit zijn 11 mensen.
De totale kosten voor HH1 en HH2 over 2016 waren: € 43.064 + € 30.348 = € 73.412.

Op basis van de begroting is € 70.500 beschikbaar voor de HH (€ 60.500 voor de HH2 en € 10.000 voor de vangnetregeling). In 2017 is geen budget opgenomen voor de HHT-regeling. Dit was in 2016 € 25.560.

Het budget zal niet toereikend zijn, omdat de bijdrage voor de inwoners die gebruik maken van de HHT-regeling voor de gemeente in het tweede half jaar komt te vervallen. In het eerste half jaar betaalden deze inwoners een eigen bijdrage van € 8,50, deze komt te vervallen en wordt vervangen door de eigen bijdrage via het CAK. De verwachting is dat, doordat deze bijdrage afhankelijk is van het inkomen, dit lager zal zijn dan de bijdrage van € 8,50 per uur.

De bijdrage van € 8,50 komt het tweede half jaar voor rekening van de gemeente, op basis van 1630 uur per jaar komt dit op een bedrag van € 6.928.

Dit betekent (op basis van de gegevens van 2016) dat in totaal een uitgaven in 2017 voor de HH te verwachten is, het totaal komt op basis van de bovenstaande berekening op € 80.340. Dat betekent een tekort op de begroting van € 9.840.

Voor 2018 zal dit bedrag ca. € 6.930 hoger zijn, omdat het in 2017 maar om een half jaar gaat. In de begroting van 2018 wordt de verhoging van het budget HH van € 16.770 nog opgenomen.

De eigen bijdragen zijn geraamd op € 35.000 voor 2017 (product 6.667.10.4). De inkomsten van de eigen bijdragen zullen omhoog gaan als alle inwoners die nu gebruik maken van de HHT-regeling weer een indicatie HH krijgen. Maar in 2016 bleven de eigen bijdragen behoorlijk achter bij onze raming en dus ramen wij geen meeropbrengst.

Gevolgen voor de ambtelijke organisatie.

De keukentafelgesprekken voor de omzetting zullen extra inzet vragen. Dit kan door de eigen organisatie gedaan worden, de meeste inwoners zijn reeds bekend bij de gemeente.

Verder betekent het dat er weer aanvragen HH1 binnen gaan komen. Aangezien het om minimale aantallen gaat is dit binnen de huidige formatie op te vangen.

Communicatie en implementatie.

De inwoners die nu gebruik maken van de HHT-regeling moet gesproken worden en er moet een indicatie voor het aantal uren afgegeven worden. Hierbij kan rekening gehouden worden met de huidige inzet en de oude indicatie. Tijdens het keukentafelgesprek wordt aangegeven dat er een beleidswijziging heeft plaatsgevonden en wat de gevolgen daarvan zijn. Dit wordt tevens benoemd in de beschikking evenals de toegekende uren en bijbehorende taken.

Financiële consequenties voor de inwoners.

Voor inwoners die gebruik maken van de HHT-regeling is dit in de meeste gevallen financieel voordeliger. De eigen bijdrage via het CAK zal vaak lager zijn dan de eigen bijdrage in de huidige regeling.

Als deze inwoners ook nog andere voorzieningen hebben zullen zij niets extra's betalen.